

Velja po pošti: —
 Za celo leto naprej . K 26.—
 za pol leta » 13.—
 za četrt » 6-50
 za en mesec » 2-20
 za Nemčijo celoletno » 29.—
 za ostalo inozemstvo » 35.—

V upravnštvu: —
 Za celo leto naprej . K 22-40
 za pol leta » 11-20
 za četrt » 5-80
 za en mesec » 1-90
 Za pošiljanje na dom 20 v. na mesec. — Posamezne štev. 10 v.

SLOVENEČ

Inserati: —
 Enostolpna pettivrsta (72 mm):
 za enkrat po 15 v
 za dvakrat » 13 »
 za trikrat » 10 »
 za več ko trikrat » 9 »

V reklamnih noticah stane enostolpna garmondvrsta 30 vinarjev. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja: —
 vsak dan, izveniši nedelje in praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 6/III.
 Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74. —

Političen list za slovenski narod.

Upravnštvu je v Kopitarjevih ulicah št. 6.
 = Sprejema naročila, inserate in reklamacije. =
 = Upravnškega telefona št. 188. =

Današnja številka obsega 4 strani.

Pozor Slovani!

Državni zbor se skliče, kakor se poročča, 3. oktobra, ako ne nastanejo neovirljive zapreke. Bienerth namerava obrazložiti svoj načrt o spravi akciji med Čehi in Nemci ministrskemu odboru 1. in 2. septembra. Posamezni ministri se bodo pogajali o podrobnih vprašanjih s poslanci. Med nemškimi in češkimi veleposestniki nadvladuje mirovna struja. Poroča se tudi, da zasliši najbrže cesar Franc Jožef sam voditelje velikih strank.

»Hlas Naroda« poroča, da je naznanil češkemu deželnemu odboru namestnik višjega deželnega maršala princa Lobkovića, prelat dr. Burian, ki je vodil sejo, da se namerava sklicati češki deželni zbor v drugem septemberskem tednu. Namestnik Coudenhove je vprašal po Bienerthovem naročilu deželni odbor, če je zadovoljen, da se skliče češki deželni zbor dne 15. septembra.

»Hlas Naroda« pristavlja: Sklicanje češkega deželnega zbora dne 15. septembra še ni zagotovljeno, ker se ne morejo dati garancije, ki jih zahtevajo Nemci. Konservativno veleposestvo se upira zahtevi, naj odstopi eno deželnooborniško mesto ustavovernemu veleposestvu. Niti vladi skrajno prijazna glasila ne upajo, da se doseže za zasedanje češkega deželnega zbora vsaj premirje.

Za češko-slovanski katoliški shod v Kraljevem Gradcu se z vso marljivostjo delajo predpriprave. Sklicatelji upajo na dobro udeležbo. Agitacija je dobro vpeljana, zaupništvo po posameznih škofijah izborna funkcijonira. Na shodu govori tudi poslanec dr. Krek. Udeležita se ga kardinal Skrbensky in budjeveški škof Hulka.

O dunajskem katoliškem shodu, ki se ga Slovenci ne udeležimo, se je poročalo, da se bodo smeli posluževati govorniki tudi materinščine. Samoobsebi umevno je, da se na splošnem shodu avstrijskih katoličanov sme rabiti vsak jezik. A kar je samoobsebi umljivo, nočejo razumeči graški, ne znamo, kaj so, ali krščanski socialci, ali konservativci ali vsenemška krščanska stranka. »Grazer Volksblatt«, ki je osobito razširjen med Slovenci po Spodnjem Štajerskem in po Koroškem, piše, da mora biti razpravni jezik na shodu avstrijskih katoličanov nemški, zato ker se vrši na Dunaju. Priporoča, naj zapuste Nemci dvorano, ako bi se nastopilo na katoliškem shodu v kakem drugem kakor v nemškem jeziku. »Grazer Volksblatt«

hodi pota, ki so v popolnem protislovju z načelom katoličanstva, z evangelijskim načelom: Pojdite in učite vse narode! Zato »Grazer Volksblatt« ni več katoliški list, ker prezira temeljna načela katoličanstva in je nazet modernistiškega protikatoliškega duha. Brez škode ga ne sme več čitati noben veren katoličan.

Listi, ki so sedanji vladi zelo blizu, so pričeli zdaj vihteti kulturnoobojno ragljo. Nemško časopisje dela zdaj namenoma na kulturne boj. Namen je zelo prozoren. Moric Benedikt je v svojem listu že dolgo časa hujskal na kulturne boj z očitnim namenom, da razbije »Slovansko Enoto«, mogoče tudi, da loči Nemce. Napada zdaj grofa Stürgkha, češ, da je izročil šoto »klerikalcem«; očita mu, da se je ponižal za slugo klerikalizmu. Med Benediktom in »Die Zeit« razmerje ni kdosi gavedi kako prijateljsko. Je slično razmerju med psom in mucko. A »Zeit« zdaj zvesto sledi Moricu in stika po klerikalnih strahovih. Jud, ki piše »Zeit«, izkuša prekositi juda Morica. Moric napada Stürgkha, Singer se je pa spravil na papeža. Sv. Oče Pij X. je pravičen vsem narodom. »Zeit« pa očita sv. Očetu, da je prijazen Slovanom in tako neposredno hujska katoličane proti papežu. Judje hočejo imeti v prihodnjem državnozbornem zasedanju kulturno debato. Upajo ž njo doseči nesporazumljenje med Slovani in rjbariti v kašnem. Škodovali katoličanom ne bodo, ker smo avstrijski katoličani za pravice katoličanstva čuječi in homo znali odbiti napade poudvojenega svobodomiselstva na naše svetinje, med katere spada v prvi vrsti verska šola. Provincialno svobodomiselno nemško časopisje seveda piše tako, kakor mu godejo veliki judovski časnikarski svobodomisleci.

Nekateri slovanski listi so se nemškemu semitskemu hujskaškemu časopisju že usedli. Masarykov »Čas« n. pr. piše, da je zatvoritev »Svobodne šole« na Dunaju vstanu jeseni izzvati boj vseh kulturnih in svobodomiselnih elementov za svobodno šolo. Ko se je šlo za Wahrunda, je bil podoben špektakel. Toda razumni elementi so se izognili kulturnemu boju in se bodo zdaj tudi.

Politiško obnebie ni jasno. Pripravljajo se novi viharji. Na eni strani nas Slovane tlačijo Nemci, ki nam nočejo dati naših narodnih pravic, na drugi strani se pripravljajo poudvojeni svobodomisleci na napad na katoličane. V takem položaju je neobhodno potrebno, da nastopamo Slovani složno v obrambo svojih narodnih pravic in se ne damo prevarati po spletkah, ki jih snujejo v spletkah veliki svobodomiselni slovanski klevetniki!

Dnevne novice.

+ Nove volitve. Pod tem naslovom sodi o parlamentarnem položaju mariborska »Straža« sledeča: »Vsi opozicionálni in obstrukcijski listi zahtevajo, da se mora sedanji vladni sistem na vsak način odpraviti, to se pravi, sedanja vlada se mora bistveno izpremeniti. Ta zahteva je popolnoma upravičena. Kabinet Bienerth-Stürgkh-Hochenburger je, kakor se je že ponovno povdarjalo, za Slovane skrajno krivičen. Temu se pa ni čuditi, če pomislimo, da je pravzaprav le izvrševalni organ nemških narodnih svetov. Karkoli sklene kak nemški narodni svet, vse pošlje nemškemu ministru-rojaku Schreinerju z zahtevo, da mora vlada to izvršiti. Kake sklepe pa delajo narodni sveti, o tem že čivkajo vrabci na strehi. Vsakdo mora tedaj odobravati, da so poslanci, združeni v »Slovanski Jednoti«, napovedali takemu kabinetu boj do skrajnosti. Vlada, ki noče poznati enakopravnosti za vse narode, v Avstriji dandanes ne more imeti več obstanka. Vsi vladni listi pa so odločno proti temu, da bi se izpremenil sedanji vladni sistem. Če bi se to zgodilo, stopijo vladne stranke v opozicijo, katero sedaj tako zelo obsojajo. Seveda, Nemci se smejo poslužiti vsakega sredstva, da si ohranijo nadvlado in potem zatirajo nenemške narode, Slovanom pa ni dovoljeno nobeno sredstvo, da pridejo do svojih narodnih pravic. Čudom se čudimo, da Poljaki pod vodstvom profesorja Glabinskega tega ne spoznajo. Saj je vendar jasno kot beli dan, da gre Nemcem le za to, da si ohranijo večino v vladi. Razne fraze, da jim je na srcu edino-le blagor države in njenih narodov, so le pesek v oči. Zdi se nam, da je kompromis med opozicionálnimi in vladnimi strankami nemogoč. Četudi se bo skušalo spraviti v državni zbor tok, vendar šlo ne bo. Eni zahtevajo izpremembo vladnega sistema, drugi pa so odločno proti temu. V takih razmerah si vlada ne bo mogla drugače pomagati, nego da razpusti državni zbor in razpiše nove volitve. Mislimo, da bi bile nove državnozbornske volitve potrebne tudi iz drugih vzrokov. Stojimo pred načrti, ki segajo globoko v življenje državljanov. Socialno zavarovanje in posebno različni davčni predlogi čakajo rešitve. Za saniranje državnih financ potrebuje finančni minister 300 milijonov kron. Za tako velikanovo svoto pa je treba, da se ljudstvo izreče, v kaki obliki bi se dobil ta denar. Bilinski bi rad prišel do te svote potom zvišanja že obstoječih davkov in pa z upeljavo novih davkov. Zvišati hoče davke na žganje, pivo in osebno dohodnino, vpe-

ljati pa nove davke na samce, tantijeme, dividende itd. Nadale bi rad vpeljal Bilinski monopol na vžgalice, in od tobaka si tudi želi večjih dohodkov. Sploh pa vtakne Bilinski v svoj finančni načrt vse, karkoli mu kdo po časnikih nasvetuje. Pri vpeljavi novih in zvišanju že obstoječih davkov pa ni merodajen samo finančni minister Bilinski, o tem ima v prvi vrsti odločevati ljudstvo. Ljudstvo mora izraziti svoje mnenje, kateri davki se smejo zvišati, oziroma na novo vpeljati in potem naročiti svojim poslancem, da dosežejo tak finančni zakon, ki ne bo izzval nevolje med ljudstvom. Ker pa je sedaj veliko takih poslancev, ki bi gotovo glasovali za finančni načrt Bilinskega, četudi bi ljudstvo tega ne odobravalo, zato so gotovo potrebne nove volitve, da si ljudstvo izbere take poslance, kateri bodo delovali tudi v tem oziru v njegovem smislu.

+ Zopet brca liberalnemu učitelstvu. Liberalna stranka kandidira za deželni zbor mesto Plantana sodnika Višnikarja. To je v liberalnih učiteljskih krogih vzbudilo precejšnje nejevoljo. Pričakovali so prav gotovo, da bo stranka vendar dala enkrat en siguren mandat učitelstvu, ki se že toliko let peha za stranko. Višnikar je pred leti v deželnem zboru, ko se je šlo za zvišanje učiteljskih plač, izjavil, da so zahteve učitelstva pretirane, pa to nika-kor ne bo sedaj oviralo liberalnega učitelstva, da ne bi šli učitelji v volivni boj, če tudi je učitelstvo oficijelno izstopilo iz narodno-napredne stranke. Po vsej pravici je pričakoval nadržitelj Šetina v Črnomlju, da bo on postavljen kandidatom — pa se je zmotil. Jelenca so v Ljubljani odklonili, Šetina pa na Dolenjskem ne marajo. Pa kljub tej brci bo liberalno učitelstvo še naprej vleklo potapljačo se liberalno barko!

+ Za boljše učiteljske plače — kar po 5000 K na leto! — se poteguje goriška »Soča«. To je zmiraj takrat, kadar so pred durmi volitve. Seveda večina goriških učitelji so najboljši agitatorji za agrarno, reci liberalno stranko. Ko bo volitev konec, se pa bodo učitelji lahko pod nesom obrisali, kajti tako je vedno navada pri slovenskih liberalcih.

+ Resolucije »Zaveze« v Mariboru devlje na kritično rešeto tudi »Rdeči Prapor« 26. t. m. Povč marsikaj pametnega, tako n. pr., da je zaganjanje liberalnih učiteljev v »kruti klerikalizem« in »srednje-veštvo« bedasta fraza, ker si je slovenska duhovščina pridobila moč na ta način, da je šla med ljudstvo pod praporjem čisto nevodobnega demokratizma, kaj še »srednjega veka«! Med liberalnim učitelstvom,

LISTEK.

Strokovnjak.

Paul Bourget. — A. Kalan.
(Dalje.)

Čuvaj Habert je bil doslužen vojak, atlet rdečega, dobrodušnega obraza, in postal še vedno dobre volje tudi pri tem svojem malovaljivem poslu. Po vojaški kakor je bil vaju iz vojašnice, udaril je s svojo roko ob čelo v pozdrav, ki ga je vedno profesor spremil s tehničnim izrazom obrnjen k azistentu, rekoč: »Stereo-fip vojaškega pozdrava.« Kmalu se vrne in privede seboj bolj mladega človeka kakih petindvajset let, oblečenega v sivo jetniško obleko. Doktor mu da znamenje, da se vsede na stol, pripravljen zanj na nasprotni strani mize. Jetnik se vsede tako mirno in dostojno, kakor je vstopil. Pogledal je profesorja, ki je tudi živo gledal vanj. Dasi je bil Viljem Robier precej prijazen mladeč finih potez, vendar je bil popolno brez vsakega značilnega izraza, zato je bil njegov obraz nevljav. Mišice na njegovem obrazu so bile docela mrtve. Skrajno živahna temna zenica vedno na tem, da vztrepeče v tej črni maski, se je delala kakor da bi bila vrezana v kako

mrtvo snov, v les, vosek ali kamen, in je kazala človeka, ki je na preži. To je kakor preganjana zver, ki vso pozornost obrača na to, da ne izgubi nobene prilike uiti ali napasti. Ko je mladi človek govoril, gibale so se mu usta kakor po sekiricah in ustnice so se premikale same od sebe, kakor da bi ta del obraza vodil popolno neodvisen mehanizem. Besede so mu prihajale iz ust precej hitro bolj skozi zobe brez povdarka, z nekakim avtomatičnim poročanjem, ki ni kazal najmanjše razburjenosti. To popolno mrtvičnost je ohranil ves čas med izpraševanjem, ki se je pričelo z navadnimi vprašanji.

»Vi se pišete Ribier?«
 »Da, gospod doktor.«
 »Vi ste bili obsodeni, ker ste umorili urarja Jacquina v Grenoblu in nato ste bili zaprti kakor umobolni?«
 »Da, gospod doktor.«
 »In vi trdite, da ste bili umobolni že v trenutku, ko ste izvršili zločin ter da se z ozirom na vaš dušni položaj niste mogli zagovarjati med sodno obravnavo?«
 »Da, gospod doktor.«
 »Ali ne morete povedati, kaj ste takrat mislili?«

»Da, gospod doktor. Predvsem pa mi je treba povedati, da je bila moja mati vedno skrajno nervozna. To je vzrok, da sem tudi jaz tak postal. Moj oče je kmalu umrl. Jaz sem imel posteljo v njeni sobi.

Neko jutro okoli šestih zbudil me je silen krik. Jaz jo vidim, — bilo je spomladi, — kako se je vila in stokala, oči odprte in zroče v strop, desna roka ji je ležala na prsih, z levo pa je krčevito mahala naokrog. Skušal sem govoriti ž njo, da bi jo vzbudil, pa me ni slišala. Konečno je kar obstala in le globoko dihala. In ko je odprla oči, me ni spoznala.

»Ali je bil to histeričen napad ali božjasten?« vpraša zdravnik.

»Tega ne vem.« odgovori Ribier, kakor da bi ne imel smisla, da bi razumel znanstveni izraz, ki ga je rabil Courrioles, da bi označil ta ponočni pojav, ki ga je ta na videz neveščak tako točno opisal.

»Ta živčni napad pri materi me je tako prestrašil, da sem tudi jaz zbolel. Nedavno na to je mati umrla, pa ne vsled tega, ampak vsled jetike. Od tedaj sem bil jaz silno občutljiv in nervozen. Šest mesecev pred onim dogodkom v Grenoblu sem postal zelo otožen, pa brez vzroka. Bil sem pri dobrem mojustru in lahko sem izhajal. A vedno me je glava bolela; skoro nič nisem jedel in nič spal. Polagoma je to prešlo. Teden pred onim dogodkom čutil sem se izredno zdravega. Rekel sem enemu izmed tovarišev, da je Grenoble kakor nalašč za me. Nato pa, sem bil nekega dne tako razburjen, da nisem mogel več samega sebe obvladati. Nisem več

mogel obstati na enem mestu. Begale so mi misli proti moji volji s tako naglico, da sem se sam sebi čudil. Mikale so me nepremagljivo take stvari, za katere sem bil dotlej popolnoma brezbrizen, na primer kozarček žganja. Pa veselja pri tem nisem imel, samo sililo me je nekaj, čemur se nisem mogel ustavljati. Tako je bilo tudi z ženskami. Imel sem zanko, ki mi je bila dobra prijateljica. Začutil sem zanj neko strastvenost, ki je še danes ne razumem. In zaradi nje sem izvršil oni zločin. Rad bi ji bil podaril uro z verižico, ki jo je pozelela nekega dne, ko je šla mimo Jacquinove prodajalne. Jacquin pa mi ni hotel ure dati na kredit. Pogledal sem ga, zarudel in udaril, ne da bi se tega zavedel. Od tega trenutka pa do tedaj, ko sem prišel iz umobolnice, je v moji duši vse kakor neke sanje. Kakor sanjajoč sem gledal, kako so me prijeli, zaprti in obsodili. Vse to so bile zame le sanje. Azil to pa je bila zame popolna noč. Neko jutro pa se zbudim in sem bil tako jaseen kakor danes. Zdravnik mi je povedal, da sem v ječi znorel in njemu je bilo potreba, da je meni povedal mojo lastno zgodovino. Sedaj se dobro zavem, da se je napad že preje pričel. Zato pa zahtevam, da se sodna obravnava proti meni obnovi.

»Kako si pa razlagate,« ga vpraša profesor, »ako se je vse tako zgodilo, da ste vi pograbili blagajno urarjevo ter jo

izvaja dalje »Prapor«, je doma samo hlapčevanje, zato njegove resolucije v Mariboru prav nikomur ne imponirajo. — Res je, najmanj še nam!

+ Učiteljske v Ljubljani je tudi precej vzrok, da se veliko kandidatov kmalu poliberarali. Dušeslovje se uči na popolnoma zastareli materialistiški podlagi in se dušeslovnost istovesti s tvarnostjo. Merodajni faktorji so interesirani na tem, da se dušeslovje na pripravnici ne bo poučevalo tako, kakor se danes niti na naj-svobodomiselnijih fakultetah ne, ker pač danes ni psihologa, ki bi tvar in duha istovetil kakor se to dela na c. kr. učiteljsku v Ljubljani in tako kandidate usposobi za »Svobodno Misel«. — Nek abiturient vprašuje v »Nar.«, koliko učiteljskišnikov je krščanskih. Mi mu odgovorjamo, da jih je precej in da njih število vedno narašča. Ej, kume, ti kar pojdi v Abesinijo, kakor si zadnjič v »Tovarišu« obljubil, — nam na Kranjskem krščanskega učiteljskega naraščaja ne bo primanjkovalo!

+ Obmejno delo. Na članke F. T., ki so bili nedavno objavljeni v »Slovencu« ter so se tikali obmejnih razmer, zlasti pa nedelavnosti in narodne mlačnosti slovenskega obmejnega svobodomiselnega učiteljskega, se je oglasila neka »učiteljica« v zadnjem sobotnem »Narodu«. Njen odgovor je tako oseben in zavit, da je bilo celo uredništvo »Naroda« prisiljeno izjaviti, da za vsebino članka ne prevzame nobene odgovornosti. Kaj bi ne — saj je v Ljubljani tudi med liberalnimi krogi notorično, da sta učitelja H... in S... in V... v St. J... popolna in perfektna nemurja, čeprav se za Slovenca izdajata. Koliko je vredno izgovarjanje »učiteljice« v »Narodu«, pojasnjuje »Straža« 25. avgusta sledeče: »Neka obmejna učiteljica brez krila od Sv. Križa se zaletava v »Slovenskem Narodu« v obmejne narodno delavne može in pere zamorca, nemčursko delujoče učiteljstvo. Kdor le kolikveč pozna razmere v pesniški dolini, ve, da je ves članek jedna debela laž. Samo nekaj primerov! O nadučitelju, ki širi »Štajerca«, trdi, da je slovenski naprednjak in so ga celo nemški volivci radi njegove miroljubnosti izvolili v nemški občinski odbor. Če bi to bilo res, bi nebroj koncilijantnih učiteljev na Spodnjem Štajerskem sedelo v nemčurskih občinskih zastopih; volijo se pa le tisti, o katerih so narodni nasprotniki prepričani, da so res njihovi. Če je pa obmejno učiteljstvo res narodno, zakaj pa nič ne dela? S pevskimi, bralnimi društvi itd. bi lahko mirno marsikaj doseglo. Učiteljstvo pa nič ne dela, temveč še dela težkoče onim rodoljubom, ki kaj delajo in se izpostavljajo. Kar se tiče posojilnice v Svičini, posezimo nekaj let nazaj. Pred več leti je nek obmejni delavec prosil mariborskega odvetnika, da pomaga ustanoviti posojilnico ob meji. Dotični odvetnik je radi strahu, da bi trpela mariborska posojilnica, in on pri nji nekaj manj zaslužil, odločno odklonil sodelovanje in prepusil — obmejne brate žalostni usodi. Ljubljanska Zadrzna zveza je uvidela potrebo posojilnice za obmejne kraje in je isto ustanovila. Ko so zvedeli narodni nasprotniki o tem, so uporabili vsa sredstva, da uničijo komaj ustanovljen slovenski zavod. Z besedami in drugimi sredstvi so Paskolo, Menhardt itd. skušali odvrniti odbornike od slovenske posojilnice. Posrečilo se jim je pregovoriti dva člana izmed odbora in nadzorstva, da sta izstopila; pritožbe so opetovano šle na okrajno glavarstvo, delovanje slovenske

posojilnice so na vsak način hoteli zapreči. Njih javna želja po njih besedah je bila, da bi slovenska kasa »gor hórála«. Vse to je bilo obče znano; vedel je o tem tudi napredni učitelj Filip Hauptman in vendar mu je velevalo njegovo slovensko učiteljsko srce, da mora sodelovati pri nemški konkurenčni posojilnici. Kaj ne, tako izgleda obmejno delo naprednih učiteljev v pesniški dolini. O drugih točkah pa dobi učiteljica brez krila od druge strani odgovor. — Mi pristavljamo le to: F. T. je storil čisto prav, da je posvetil v gnjilobo, ki se pase na slovensko-nemški meji v pesniški dolini in brezdvomno tudi še drugod! Zaviti odgovori kažejo, da je posegel v srhenovo gnezdo. F. T. dobiva dan na dan pisma ljudi, ki so jih njegova izvajanja zadela in ti ljudje so najrazličnejše vrste in mišljenja. Že danes je jasno to: Da je nemštvo na meji tako zelo prodrlo, tega so po velikem delu krivi Slovenci sami, predvsem pa takoiimenovana inteligenca!

+ Za obmejne Slovence. Pri poslovilnem večeru na čast v Ljubljano odhajajočemu g. nadučitelju Ag. Pircu, se je nabralo za obmejne Slovence 31 K.

+ Goriškemu »duhovniku« (?), ki se v »Narodu« zaradi mojega »nekatoliškega« govora v Mirnu tako razburja: Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum coelorum. — Franc Terseglav.

+ Žerjavja smola. V zadnjih tednih je vodja novo osnovanega »Agro-Merkurja« dr. Žerjav v družbi še nekega drugega nastavljenca tega zavoda obredel vso Kranjsko in Spodnještajersko in ponujal špecijsko blago po cenah, pri katerih je imel zavod vsled svojih ogromnih režijskih stroškov, katere ima, gotovo zgubo. Namen te konkurence je bil, da se naši »Gospodarski zvezi« kar največ mogoče odjemalcev odje in gledalo se ni pri prodaji prav nič, ali je dotični kupec solven ten ali ne, liberalce ali klerikalce, samo da se je rogovililo po deželi. Te konkurence pa ni čutila naša »Gospodarska zveza«, pač pa liberalni ljubljanski veletržci, kateri so se vsled tega posvetovali, kako bi se temu delovanju dr. Žerjava konec napravilo. Vrelo je raditega tudi pri večjih liberalnih trgovcih po deželi, posebno na Notranjskem, kateri so seveda radi smešno nizkih ponudb Žerjava jeli izgubivati male kramarje kot odjemalce v svojih okoliših. Jeza liberalnih trgovcev je pretečeni teden priklopala do vrha in diktirali so »Agro-Merkurju«, da, ako hoče liberalna stranka še nadalje imeti oporo v njih, takoj opusti nadaljno prodajo blaga na Kranjskem in Spodnje Štajerskem, kateremu ukazu se je »Agro-Merkur« v skupni seji svojih zastopnikov in onih trgovcev tudi podvrgel tako, da bo »Agro-Merkur« primoran svojo ogromno množino blaga izven svojega pravega delokroga ponujati in liberalna stranka pa lahko nadalje na podporo trgovcev, kateri so nad Žerjavom zmagali, računa. Ta eksemplj naj dr. Žerjav nikoli ne pozabi!

+ Liberalna gospodarska organizacija. Nekaj se zopet pripravlja v celjskem liberalnem taboru. Torkov »Dnevnik« je prinesel članek, v katerem pravi, da mora priti do združenja celjske in ljubljanske Zadrzne zveze, do enotne velike liberalne gospodarske organizacije. Nam se zdi da se uresničuje naše prerokovanje; celjska Zadrzna zveza bo kmalu prenehala!

+ Štajersko slovensko katoliško narodno dijaštvo. Važen korak je storilo slovensko katoliško narodno dijaštvo dne

22. t. m. v svoji organizaciji. Do 50 vrlih dijakov se je zbralo v Šmarju pri Jelšah, da ustanovijo pododbor Slovenske dijaške zveze za Štajersko. Ob 10. uri se je pričelo zborovanje. Gosp. exp. ak. Avsenek pozdravi kot zastopnik centrale S. D. Z. vse navzoče in poda v temeljitem govoru namen S. D. Z. Sodelovati pri ljudskem izobraževanju na vseh poljih, delati v naboznih, izobraževalnih, mladinskih in gospodarskih organizacijah — to je njeno delo. Pri debati, ki so se je udeležili iur. Ogrizek, Arnšek, ak. Avsenek, se je povdarjal posebno pomen narodno-obrambnega dela, gospodarske organizacije (Cebelic) in drugih važnih vprašanj. (Slov. vseučilišče n. pr.) Zatem se je na predlog med. Arnšeka izvolil pododbor S. D. Z. za Štajersko in sicer tako-le: Predsednik med. Ludovik Kramberger; tajnik Janko Koser, abiturient; blagajnik Alojzij Rezman, abiturient. Po tej izvolitvi je govoril še iur. Ogrizek o natančni organizaciji obrambnega dela. Pri debati povdarjal se je posebno manišinsko in gospodarsko delo (visokošolec Rakun). Po dveinpolurnem zborovanju se je shod zaključil. Tako si je naše štajersko katoliško narodno dijaštvo postavilo temelj, na kojem hoče delati vztrajno in požrtvovalno sebi in narodu v prid. Vsemogočni naj mu dá le blagoslov in moč, da se ustanovitno drži začrtane poti in dospe do uresničenja svojih idealov. — Shod je počastil s svojo prisotnostjo tudi starešina »Zarje«, gospod J. Rabuza. Sestanek je pozdravilo izobraževalno društvo v Gradcu »Kres«, vrli Šentilčan Žebot, iurist Andr. Veble, gosp. državni deželni poslanec dr. Korošec, uredništvo »Straže« i. dr. — Popoldanska veselica katoliškega narodnega dijaštva je krasno uspeła. Neutrudljivi so za lepo petje in tamburanje ter nad vse šaljivi, kar so sijajno dokazali s svojo igro »Trije tički«. Slavnostni govornik je povdarjal potrebo odločnega narodnega dela in govoril primerno za ljudstvo o obrambi slovenske meje. Vsesplošna zadovoljnost, prisrčna zabava in veselost je vladala še dolgo po sporedu. Hvala vsem udeležnikom, zlasti gg. sosedom!. Gg. dijakom pa še posebna zahvala za prireditve in čast, ki so jo izkazali našemu trgu! Živeljo katoliško narodno dijaštvo! Bog živi te prave prijatelje našega ljudstva, seme bodočnosti!

+ Notranjsko dijaštvo. O cirkniskem zborovanju notranjskega dijaštva smo že obširno poročali; danes dodenemo neko drugo poročilo: Vzradostil nas je uspeh ribniškega sestanka, toda tudi mi Notranjci nismo hoteli zaostati za drugimi. Tudi mi smo zbrali naše raztresene moči v krepko organizacijo, ki bode, kakor gotovo upamo, v prosep našega dijaštva kakor tudi v korist cele Notranjske. Že v soboto se nas je zbralo nekoliko pri tov. phil. Puntarju. Ta nas je popeljal k bajnokrašnem izviru Unca. Popoldan smo pa pohiteli k še krasnejšem prirodnim krasotam, k Škocijskim jamam. Ogledali smo si oba naravna mostova, kotle in podzemeljske jame. V nedeljo po sv. maši, pri kateri so bili tudi dijaki, se je vršilo zborovanje v društveni dvorani. Bilo nas je 25; toda le bolj zastopniki notranjskega dijaštva. Kajti namen tega sestanka ni bil, kar je že v začetku povdarjal tov. phil. Puntar, manifestirati, ampak ustvariti trdno podlago, na kateri naj bi se razvil naš pododbor v mogočno, krepko vejo S. D. Z. Takoj v začetku je tudi tov. iur. Natlačen, predsednik S. D. Z. sprejel abi-

turijente v S. D. Z. Nato so bile volitve odbor pododpora S. D. Z. za Notranjsko. Predsednikom je bil izvoljen tov. iur. Jejtajnikom abit. Tršar in blagajnikom tov. Kobi. Predsednik S. D. Z. iur. Natlačen je segel nato v roko predsedniku pododpora spominjajoč ga dolžnosti in bodreč ga vztrajnemu delu za slovensko dijaštvo, kakor tudi za blagor našega naroda; na kar se mu je predsednik iur. Jež iskren zahvalil in obljubil, da hoče s pomočjo tovarišev organizirati dijaštvo, ki bode tudi delovalo na kulturnem polju in razširilo naše ideje v zadnjo gorsko vas in tako priborilo našim idejam zmago po vsej Notranjski. Tov. phil. Puntar je nato začrtal program za bodočnost. Veliko štotovarišev se je udeležilo debate, to tako pokazalo, kako živo se zanima za stvar. Neizrečeno veliko nasvetov in misel se je izreкло, tako da bode lahko, ako se bomo ravnali po teh nasvetih, naša organizacija vzor drugih. Po tridnevno zborovanju je predsednik zaključil sestanek in spodbujal tovariše k vztrajnemu delu. Z Bogom za narod! — Po večernih se so imeli naši vrli akademiki še ljudski shod. Tudi tu se je pokazalo cirkniskemu ljudstvu, kako živo, da se zanima za aktualna vprašanja naše dobe. V ponedeljek smo mislili pohiteti še na Snežnik, toda neugodno vreme je preprečilo našo nakanu. Vkljub temu smo se rado razšli domov, polni navdušenja za delo naše ideale. Sestanek sta brzojavno pozdravila: Ribnica: Zadržan Vam kličen Bog spremljaj Vaše plemenite delo! Trdan, predsednik ribniškega pododpora S. D. Z. — Bled: Bog z Vami! Pozdravi Mirko Božič.

+ Grazer Volksblatt rapidno pada. Kakor smo že v uvodnem članku omenili, pozivlja to glasilo 26. t. m. v uvodnem članku prireditelje splošnega avstrijskega katoliškega shoda, naj ne pustite drugega jezika na shodu kakor nemščino, če ne, naj pa Nemci zborovanje zapuste, ako bi kdo nemško govoril. In glasilo je očitalo S. L. S. ter nje načelniki »nacionalni anarhizem«. Če merodajni krščanskosocialni krogi ne bodo napravili interesu katoliške stvari v Avstriji red, znajo s »Volksblattem« še nekaj lepega doživeti! Kar čez noč se jim zna izprimiti v glasilo Wolfa!

+ Goriški »agrarci« so le privesili ljudstvu sovražnega liberalizma, kar je neštetihih faktih že zdavnaj dokazano. Isti ga mnenja je tudi glasilo socialne demokracije, ki piše: »Ti (namreč voditelji goriške agrarne stranke) hočejo po vsi napraviti iz agrarne stranke, ki naj v resnici demokratizira politično delo, liberalno stranko v najbolj vulgarnem pomenu. P sedanjih deželnozborskih volitvah se morejo prav nič zatajevati: najrajši bi razpetimi jadrni odpluli v močvirje sluge liberalno stranko »Soče«. Že pri prvih volitvah! Niti ne da bi potrpeali do morebitnih ožjih volitev! To kaže, da ni v tistih ljudeh niti trohice politične preudarnosti. Z ničemer ne morejo ravno svoji stran v političnem boju bolj škodovati, nego tem, da se vežejo s trohnelim liberalnim »Soče«. Kdor hoče politične uspehe dosežati, mora imeti vsaj toliko poguma, da nastopa samostojno in da ne išče pomoči v rojstvu bergelji, s katerimi naj bi ga porpirale druge stranke. Ako nima tega poguma, kaže, da niti sam sebi ne zaupa. In v resnici, ne bi smel zameriti nikomu, če se smeje takim »političnim« nastopom. Vedno bolj se kaže, da se agrarna stra-

odnesli z vsem kar je hranila biserv in denarja, in sicer kakor je sklepali po dokazih, najdenih pri Jacquinu, okoli šestdeset do sedemdeset tisoč frankov?»

»Tudi meni se je povedalo,« odgovori Viljem Ribier, »da je izginila velika svota. Mogoče, da bi jo bil vzel v stanju nezavednosti. Toda takrat jaz nisem bil nezaveden, tak sem postal šele v bolnici. Na to bi se sicer gotovo spominjal.«

»Vi torej mislite, da je one denarie odnesel kdo drugi?»

»Da, gospod doktor. Ako ste čitali podrobnosti o moji sodni razpravi, opazili ste gotovo, da sem jaz prišel k nesrečnemu Jacquinu zvečer ob petih. To je dokazano. Sosedom se gotovo ni čudno zdela, da je bila prodajalna ostala odprta in brez luči do osmih zvečer. Med peto in osmo uro je pa precej časa. Po mojem mnenju je vstopil v prodajalno kak človek, videl jo je prazno. Bil je najbrž kak tat, ki je smatral to priliko za zelo ugodno, da izvrši tatvino. Ali je videl mrtvega Jacquina ali ne, kdo vé. Mogoče je, da ga ni videl, ker sem truplo zanesel na konec prodajalne.«

»Kaj pa s ključi? Kako je pa prišel do ključev, ako jih ni vzel mrtvecu?»

»Mogoče, da mu jih je vzel,« odgovori Ribier, »lahko jih pa morda našel tudi v blagajni. Saj je verjetno, da je Jacquin, ki je prišel iz zadnjega konca prodajalne proti meni, ko se je oglašil zvonček, meitem kako stvar zaklenil v blagajno. Morda pa je imel roč ključev tudi v obleki pri sebi, ko ga je kdo našel vise-

čega v ozadju prodajalne. Toda vsaj ni moja stvar pojasniti, kako da se je to zgodilo, ker to ni v nobeni zvezi s trditvijo, ki jo jaz vzdržujem in ki je edino resnična. Gospod doktor, vi mi boste priznali, da norca ne morejo smatrati, da bi bil odgovoren za svoja dela. Jaz sem bil umobolen, tega niso vedeli. Dokaz za to pa se je pojavil, ko so me zaprli. Jaz zato zahlevam, da se na podlagi tega novega dejstva razprava proti meni obnovi, da se morem zagovarjati, ker sedaj sem tega zopet zmogel. Vse to je govoril z onim rahlim glasom brez vsakega povdarka, zdelo se je kakor kakor da bi bil po posebnem metronomu izgovarjal zloge; poteze so mu bile vedno neizpremenjene, kar je dokazovalo, da je silno skrbno čuval sam nad seboj ali pa da je bila to anomalija, kakor se kaže pri noreh.

Courrioles ni ostal nič manj neobčutljiv. (Dalje.)

V Tuhinjski dolini.

Sveta dolžnost slehernega domoljuba je, poznati lastno domovino skozi in skozi, na vseh straneh in koncih. Ni mar neodpustna nemarnost, če rojen Kranjec ni videl naravnih biservov svoje rojstne dežele, n. pr. belopeških jezer, Bleda, Bohinjskega jezera, kajti, ki jih tuji daljnih mest ne morejo prehaliti? Eden najlepših krajev naše mile Kranjske je tudi Kamnik v okolici. Pisatelji teh vrstic ga vsako leto obišče in čimdalje bolj čišča in ljubi. Ta

prijazna lega v znožju starega grada na eni in žalobnih pokojnikom posvečenih žal na nasprotni strani — ob bregovih kristalnočiste planinske hčeri Bistrice — lepe bele hiše s prostornim glavnim trgovom — veličastne skrbno opremljene cerkve — sveži, krepiki zrak, ki veje doli s planin in ga dihaajo iz sebe nebrojni gozdovi, nad vse pa neizrečeno, omamljivo krasno ozadje planin, vse to mora vsakega obiskovalca za Kamnik navdušiti. Zato pa domačini in tuji radi zahaajajo vanj in delajo izlete do virov Bistrice in v planine.

Pisatelj tega sestavka je navdušen prijatelj proste narave, tega otroka božjega. Njegova radost in uteha je, vsak dan saj nekaj časa sedeti v kaki senci in ogledovati umetna dela mojstra vseh mojstrov, kjerkoli odpreš skrivnostno knjigo prirode, povsod boš zapazil sledove božje neskončne modrosti in dobrotljivosti. Spoznavanje prirode je gotova pot do spoznavanja Stvarnika. Ona ti nudi pravih nazornih sredstev veličanstva božjega na izbero.

Tako bi tudi v Kamniku najrajši v kakem kotu za Prašnikarjevim kopaljščem, ves zamaknjen v čarobno lepoto planin, tako dolgo gledal in občudoval, dokler ti mu srce zastalo. Prav močno se mi tedaj zdi, da si mnogi duhovniki, stopivši v pokoj, ravno Kamnik, izvolijo za poslednje bivališče.

Po tem uvodu, ki se je nekoliko preveč raztegnil, stopimo onkraj mostu čez Bistrico na gladko cesto, ki vodi v tuhinj-

ske dolino proti štajerski meji. Pravzaprav sta dve dolini, prva širja z župnijata Sela, Šmartin in Zgornji Tuhinj, druga oja onkraj klanca Kozjaka z župnijama Srednja Motnik in Opatovica. Od Kamnika do Motnika je pet ur pešpoti.

Jezikoslovec p. Lacko Hrovat, tuhinjski rojak, je izvajal ime »Tuhinjec« od »Tuhinci«, naseljenci. Je-li pravo zadel, o tem mi ne gre razsojati. Če so se Tuhinjeci drugod priselili, z Nemčije gotovo ne, ki se dobijo v tej dolini pristna staroslovenska krajevna in rodbinska imena in ker ena na hujših kletvic Tuhinjecev: »O ti ta ti! Dobri ljudje so, globoko verni, pa ti lep, krepak slovenski rod. Svojemu krajevno pravijo »Thnj«. Težaven je njih položaj: trudapolno življenje, ker imajo svoja slišča največ po strmih brdih in gorah. Tudi zemlja je rodovitna, bistrih studenc ne manjka in zemljišča so obširna. Glav bogastvo pa so zaraščeni gozdi. Kmeti ki imajo gozdne parcele, vredne do 30.000 kron in več, niso redki. Obdelovanje polja v hribih seveda prizadeva mnogo truda in znojia. Gnoja ni mogoče napolniti, treba je košilj nositi. Sploh je koš vedno na raju Tuhinjskega. Odtod je menda prišla v navedena rečenica, da Tuhinjec s košem na svet pade kakor Hrvat s torbo. Ker Tuhinjec domača zemlja daje dovolj kruha, zato tudi selitev v Ameriko ni tako na dnevnem redu, kakor n. pr. na Dolenjskem. Če pri so »Tuhinjeci«, v »tujino« jih srce ne vleče in če se kdo tja zgubi, se kmalu vrne na svoj raj v planinski raj. Le mladino radovednost in želja po prostosti požene od do-

ka na Goriškem ne bo mogla razvijati krepko in svobodno.»

+ **Delavski odsek** je ustanovilo: 4. S. k. izobraževalno društvo v Krombergu.

+ **»Ljudski dom«** v Kranju. V »Ljudskem domu« je zadnji nedeljo imel predavanje č. g. Zaplotnik. Opisal je v jedrnatih besedah popotovanje Slovencev k evharističnemu shodu v Duševnik. Dodal je opis Dalmacije v narodopisnem in zgodovinskem pregledu in nazadnje govoril o svojem zanimivem izletu v Trebinje v Hercegovini. Ker taka podučna predavanja veliko pripomorejo k izobrazbi ljudstva, ki ne more popotovati v daljne kraje in si ondi vse ogledati, zato ljudje z veseljem hodijo govore poslušati. Prihodnjič se bode pri predavanju poskrbelo za skioptične slike. V nedeljo, dne 29. avgusta, ne bo predavanja, ker bo popoldne predstavila na Rupih, v »Ljudskem domu« pa bo ustanovni shod »Orlov« ob 3. uri.

+ **Sveče v Rožu.** V nedeljo, dne 29. avgusta t. l., ob 4. uri popoldne se vrši v prostorih Adamove gostilne v Svečah ustanovni shod »Katol. slov. izobraževalnega društva Kočna« v Svečah. Društvo ima svojo knjižnico, ki obsega že čez 300 knjig in svoj tamburaški zbor, ki šteje osem članov. Dal Bog, da bi s tem društvom začelo novo življenje. Kdor se le količkaj zanima za našo lepo stvar, naj prihiti na ustanovni shod prihodnje nedelje. Rožani — Slovenci — Slovenke, na dan!

— **Iz Velikih Lašč.** Ker nočemo nikomur delati krivice, lojalno objavljamo, da naša inteligenca obsoja neumestno izzivanje deprepoljskih Orlov, ki se je vršilo pretečeno nedeljo. Torej odpadejo opazke o laških škricih. Izzivali so le neki pobalini, neka nedorasla dekle iz sodnije, katere ime pa še zamožimo, da si ne bi preveč domišljala, in pa kar je res, gospodična Grebenčeva. Inteligenca pa izzivanje obsoja soglasno.

— **Katol. slov. izobraževalno društvo v Šmartnem** pri Kranju priredi v nedeljo, dne 29. t. m., popoldne ljudsko veselico na Laborah s sledečim sporedom: 1. Tamburanje. 2. Petje. Nedved: »Nazaj v planinski raj«. 3. Srečolov. 4. Šaljva pošta. 5. Prosta zabava, med katero nastopajo pevci in tamburaši. Vstopnina prosta. — Veselica se vrši ob vsakem vremenu. — K obilni udeležbi vabi odbor.

— **Društveno gibanje.** V nedeljo popoldne, dne 29. t. m., priredi »Izobraževalno društvo v Brezovici« gledališko predstavo dr. J. K.: »Občinski tepček«, šalo igrata v treh dejanjih. Nastopi tudi že znani moški in mešani pevski zbor. Ker smo sedaj šele začeli se zopet gibati ter smo že jako slabo situirani, zato vabimo najljubše vse slavno občinstvo in bratska društva iz okolice, da prihite v mnogobrojnem številu, da nas podpirate, da se utrdimo v započetem delu. Vsa, kdor le more, naj prihiti v prijazno Brezovico, ne bo mu žal! Na veselo svidenje!

— **G. Miha Kmet,** kaplan v Šenčurju pri Kranju, pride za župnika v Goro v kočevskem okraju.

— **Skozi Kranj** je včeraj vozila 1. divizija artiljerije k orožnim vajam pri Železni Kaplji. V kratkem dojdejo dragonci v Kranj.

— **Stavbinsko gibanje v Kranju.** V Kranju imajo zidarji zadnji čas precej dela. Lična hiša, katero zida Vincencijeva družba za sirotišnico, bo kmalu izgotovljena. Gospod Pavšlar bo v kratkem imel svojo hišo vso fino prenovljeno. Gospod

Šavnik bo s prezidano sosedno hišo, katero je kupil, da razširi prodajalnico, napravil moderno trgovino. Tudi gospod trgovec Logar si povečuje in olepšuje izlozbo. Gospod Bajt si zida novo hišico. Na vseh straneh se vrtajo in dolbejo zidovi za vodovod.

— **Deška meščanska šola v Krškem.** Vsprejem učencev v meščansko šolo in v enoletni učni tečaj (4. razred) se vrši dne 13., 14. in 15. septembra. — Ravnateljstvo.

— **Nujna potreba!** Koliko se je že govorilo o železnici, ki bi vezala Vipavo za Ajdovščino, oziroma naravnost Postojno, ali pa tudi za novo postajo Štanjel na Krasu. Toda zastoj so bile do danes vse naše prošnje! Koliko je potrebna kratka proga iz Ajdovščine do Vipave, se najbolj pozna, ko razpečavamo naš pridelek, vino. Malenkostna, par kilometrov dolga proga, toda neizmernega pomena za celo Vipavsko. Obeta se nam regulacija Vipave, da bi se nam tudi v doglednem času izpolnila naša maša prošnja: železniška zveza vsaj z Ajdovščino! Predno se pa isto dovrši, imamo pa najnujnejšo potrebo, da se zveže c. kr. pošta iz Vipave k dohodu in odhodu vsakega vlaka. Pozivljemo našega deželnega poslanca in občino vipavsko, da stori potrebni korak za najnujnejšo potrebo vipavskih tržanov.

š **V štajterski kapucinski pokrajini** je bil 22. t. m. v Celji redovni kapitelj. Provincijalom je bil izvoljen P. Donat Zupančič. Definitorji pa so: P. Sigismund Wagner, P. Zeno Lezuo, P. Linus Prah in P. Gotthard Burtscher.

Spominjajte se z darovi „Rokodelskega Doma“ v Ljubljani!

AVSTRO - OGRSKA.

Ob italijanski meji razmere nikakor niso take, kakor bi pričakovali od preljubih naših zaveznikov. Velike italijanske vojaške vaje se letos vrše na Gardskem jezeru do reke Pada in Mincio. Udeleži se jih 60.000 mož. Načrt vajam je lep. Sovražnik je vdrl iz Tirolske v Italijo itd. Italianissimi grozno hujskajo proti Avstriji. Ponoči in podnevi se jim sanja zgolj o avstrijskih vohunih. Italijanske oblasti seveda zato nadleguje najnedolžnejše turiste. Avstrijski alpski vodniki ne smejo prestopiti italijanske meje brez policijskega dovoljenja. Časnikarji seveda vlivajo olje in hujskajo kar le morejo proti avstrijskim vohunom, ki jih preganjajo v njihovi domišljiji ponoči in podnevi. Vohune iščejo tudi v Jakinu (Ankona), kjer popravljajo vojno pristanišče. Farbažo svet, da mrgoli zdaj v Jakinu nešteto tujih admiralov in generalov. Ej, italijanska domišljavost je res velika. Admirali in generali vohuni! Za »Fliegende Blätter« preslaba šala, ko zna vsakdo, da so ob mirnih časih admirali in generali zelo komodni gospodje. — **Trgovinska pogodba med Avstro-Ogrsko in Črno Goro** se sklepe po mnenju črnogorskega finančnega ministra Jovanovića tako, da bo obsegala tudi zdatne olajšave glede na mejni promet med obema državama.

INOZEMSTVO.

Krvav boj med Turki in Albanci se je bil pri Rogovi. Turki vojaki so izgubili nekaj topov. — **Za bosensko-hercegovinske izseljence** je pripravila turška vlada obširna zemljišča v Anadoliji in v janinskem vilajetu. — **Srbija** se hitro oborožuje. Nakupila je ogromne množine dinamita in 4.000.000 patronov. — **Španska vojska v Maroku.** Položaj za Špance je

so mu pridobile spoštovanje in ljubezen vseh narodov in regentov sveta ter h koncu omenil, kako se je pod njegovo vlado okrepilo jugoslovansko s pridobitvijo dvojice novih dežel. Gospod kanonik Sušnik je nazdravil zbrani družbi cesarjevih častilcev in navzočni poet vranjepiški, ki ob takih prilikih vsakpot prinese s seboj zbirko rimanih svajčic, ni hotel zadržati, zopet in zopet je segel po besedi.

Tako se tudi na deželi javni spominski dnevi primerno praznujejo. Pa tudi molji se za cesarja. Ob navadni uri sta se v Šmartnu zaporedoma opraviti dve sveti maši z molitvijo »pro imperatore«, v nedeljo potem pa se je vsa župnija udeležila cesarske svete maše z odpeto avstrijsko himno in zahvalno pesmijo.

Ker je v tuhinski dolini zdravo planinsko podnebje, nekateri ljudje nenavadno visoko starost 80 do 90 let ukaajo. Tudi duhovniki se neradi premikajo in vztrajajo na svojih službah dolgo dobo let. Slavni kronist Paglovic je bil 54 let župnik v Šmartnu, tudi sedanj njegov naslednik že 21 let tukaj pastiruje. Bog daj zdravje in moč še nadalje njemu in gg. sobratom, ljudstvu pa ohrani verno in duhovščini vdano srce! Do videnja prihodnje leto!*)

*) Tuhinjci imajo lep izraz »varuška« pestunja, ki kaže, da je bolje pisati varuh kot varil.

resen, kar dokazuje, ker je odposlala Španska zopet 16.000 vojakov na bojišče. Na Francoskem namerava nakupiti 1000 konj. Kabili so napadli tudi 23. t. m. španske postojanke in vojaške vlake. Izgube so bile na obeh straneh zelo izdatne. O zadnjih bojih pri Melili poročajo, da je trajal kabilski napad pri Penonu do 23. t. m. Kabili so se umaknili, ko je pričela streljati nanje topničarka »General Conoha«. Ob napadu na Alhucemas so Kabili napadali ponoči in podnevi. Streljali so tudi iz topov. Pri Nadorju so zasedli Kabili močne postojanke. Kabili so ojačeni z novimi borilci in so jako navdušeni. Preprečiti hočejo Kabili s svojimi napadi Marinove načrte. Zasedujejo taktiko, da se ob streljanju iz topov hitro razkrope. Sodi se, da bo trajalo šest tednov, predno bodo mogli Španci nadaljevati obširnejše operacije. — **V Barceloni** je ukazal zapreti guverner 94 šol. Odpustil je tri policijske komisarje in štiri policiste. — **Veliki nemiri v Pittsburgu.** Veliki nemiri so bili v Pittsburgu. Stavkujoči delavci so se vozili po reki s topom, da so onemogočili stavkokazom dohod v tvornice. Ker se blokada ni obnesla, so poskusili razstreliti tvornico, ali razstrelili so le zid in tvornično pisarno. Tvornico straži 70 konstablerjev in 800 zasebnih uradnikov. Policija je prepovedala nositi orožje. Ob bojih s policijo so bili ustreljeni trije policisti, 7 delavcev, ranjenih je bilo 50 delavcev. Stavkujoči delavci so podaniki ogrske krone. — **V Indiji** se pripravljaja stavka brzojavnih uradnikov, ker je brzojavna uprava odklonila uradniške pritožbe.

Ljubljanski občinski svet.

lj **Izlet na Kum.** Društvo »Abstinent« priredi v nedeljo, dne 29. t. m., o priliki velikega ljudskega shoda, izlet na dolenski sveti Kum. Iz Ljubljane se odpeljemo v soboto zvečer ob pol 7., potem prenočimo pod Kumom, jutraj gremo na goro, kjer bode šod z govori. Povratek v Ljubljano v nedeljo zvečer. Udeležbe se lahko tudi naši prijatelji neabstinentje. Prijavi se k udeležbi pismeno na naslov: »Abstinent«, Ljubljana 3, ustmeno pa pri uredništvu »Slovenca« ali pa v petek zvečer v »Unionu«, prostor krščansko-socialne zveze. Kdor si hoče ogledati slikovitost pristnega slovenskega romarskega shoda in imeti ob enem najlepši turistovski užitek, naj ne zamudi se pridružiti naši družbi in pri tej priliki romati na dolenski »stari sveti Kum«.

lj **Nagrobni spomenik za padle 20. IX. 1908.** V izložbi trgovine tvrdeke Gričar in Mejač v Prešernovi ulici je izstavljen osnutek nagrobnega spomenika za Ivana Adamiča in Rudolfa Lundra. Osnutek je izvršil akademični kipar Svitoslav Peruzzi.

lj **Kalabrezi v Gruberjevem kanalu** postajajo vedno bolj objestni. Pa kako bi tudi ne! Podjetništvo jih favorizira in plačuje skoro polovico boljše ko domačine, štacunarji, gostilničarji in lišni posestniki si obetajo od njih tisoč sreč, kar je čudno dovolj, ko je vendar po vsem svetu znano, da Italijan nikomur nič zaslužiti ne da, marveč pošlje vse v svojo sestrano domovino. Mnogo domačih strank je že odpovedalo stanovanja v bližini Gruberjevega kanala, ker se ne puste izzivati od italijanskih privandrancev in nočejo poslušati ostudnih, posebno italijanskih kletvin. Res je, da tudi Kranjec kolne, a pri tem vsaj pusti svojega Boga v miru, medtem, ko je italijanska kletev v prvi vrsti obrnjena proti Bogu in Materi božji. Propalo ljudstvo, ki si take kletve izmisli. Ti privandrani kalabrezi so celo tako predrzni, da hodijo v četah klicoč: »Evviva la sangua italiana!« (Živela italijanska kri!) Toda ljudstvo te prepotence ne bo dolgo trpelo in bo banditsko italijansko kri ohladilo z mokrimi cunjami. Ni dovolj, da si morajo Slovenci pustiti marsikaj dopasti od italijanskih barab v Trstu in Gorici, sedaj nam bodo celo v našem središču pjuvali v skledo! To se mora nehati; mi jim

privoščimo kos kruha, a bodo naj zani hvaležni, ne pa, da že zdaj očitajo domačim ljudem, da se rede od njihovih žuljev. — Nedavno je nek slovenski delavec pisal »Domoljubu« iz Amerike, kako tam italijanski delavci, kjer so v večini, preganjajo, zaničujejo in odrivajo slovenske in slovanske delavce sploh; ali naj jim v zahvalo zato cvete pšenica celo v Ljubljani?

lj **V Ljubljano** je padel danes ponoči na Poljskem nasipu brezposelni hlapec Jožef Sršen iz Depalje vasi, katerega je potegnil iz vođe nek mimodošli ključavničarski pomočnik.

lj **Pobegnila** sta od dela pri vojaškem oskrbovališču prisiljenca Peter Bauer iz Spitala na Koroškem in Alojzij Zass iz Tirolskega.

lj **Za kruhom.** Z južnega kolodvora se je predvčerajšnjim odpeljal v Ameriko 92 Hrvatov in Makedoncev in 12 Slovencev. 16 Hrvatov je šlo z Reke v Inčmost.

lj **Na policijskih oglasih** je izobešena slika roparja Abrahama Spectorja, ki se je, kakor znano, soudeležil roparskega umora na Reki. Za Spectorja je obljubljenih 1000 K nagrade.

Telefonska in brzojavna poročila.

CESAR OSTRO OBSODIL PROTIČESKE DEMONSTRACIJE.

Praga, 26. avgusta. »Čas« poroča iz zanesljivega vira, da je cesar v zadnji avgustijci nasproti baronu Bienenthu ostro obsodil protičesko gonjo na Niževavstrijskem, zlasti na Dunaju. Cesar je dobro informiran o pristranosti in zagrizenosti ministra Schreinerja in je Bienenthu naročil, naj Schreinerju dopove, da bi cesarju ne bilo ljubo, ako bi šel Schreiner hujskat na Češko. Nato je Schreiner obolel in opustil potovanje.

I. JUGOSLOVANSKO-ČEŠKI KATOLIŠKI SHOD.

Praga, 26. avgusta. »Hlas Naroda« priporoča skupni jugoslovansko-češki katoliški shod, ker je razpoloženje med Nemci proti Slovanom tudi v mnogih takozvanih krščanskosocialnih krogih skrajno sovražno.

NEMŠKA GONJA.

Brno, 26. avgusta. Nemški župani poštorskega okrožja so župana v Poštorni atakirali, da je moral zbežati na orožništvo, da si je rešil življenje.

MINISTRSKA KRIZA V SRBIJI.

Belgrad, 26. avgusta. Tu je izbruhnila ministrska kriza.

UPORI V TURČIJI.

Carigrad, 26. avgusta. V Sabiji so uporni Arabci zagnali v zrak turško vojašnico. 237 vojakov je ubitih.

Carigrad, 26. avgusta. IV. armadni zbor se noče podati v Arabijo, ker se mu ne izplača dnina.

Solun, 26. avgusta. Pri Beranu je prišlo do ljutega boja med Turki in upornimi Albanci. Izid je še neznan.

Carigrad, 26. avgusta. Črnogorske čete so napadle na meji turške oddelke.

Nemščina brez učitelja ali slovensko-nemška slovnica za samouke. Spisal dr. Leopold Lenard. Cena 1 K 20 vin., s poštino vred 1 K 30 vin. — To knjigo je ravnokar izdala in založila »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani, in je z njo zelo ustregla onim slojem našega ljudstva, ki se žele naučiti nemškega jezika, pa nimajo učitelja, da bi dajal potrebnih pojasnil. Dosedaj nismo imeli sploh nobene knjige, ki bi bila prirejena za potrebe našega ukaželjnega ljudstva. Za pouk v nemščini smo imeli samo nekaj učnih knjig, ki so pa prirejene edino le za šolski pouk in so za samouke nerabne; iz teh knjig se seveda naše ljudstvo ni veliko naučilo. — Pričujoča knjiga pa bo tej nujni potrebi opomogla, ker je sestavljena tako, da jo lahko rabi vsak, tudi oni, ki nima za nemščino še nobene podlage. Knjiga se naroča v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani.

OTVORITEV NOVE GOSTILNE.

Podpisani vlyudno naznanjam, da sem v svoji novi hiši

na Privozu št. 4 (Prule)

oddaljeni 40 korakov od postaje električne železnice vila Kosler prišel

gostilniško obrt

v moderno opremljenih velikih prostorih, ki so pripravni za zborovanja, veselice itd., na razpolago je tudi klavir in prostor za balinanje. — Postrezal bom cenjenim gostom z mizljimi in gorkimi jedili ter pristno kapljivo priljubljenim vin, kakor bizeljskim cvičkom, rebulo, metličanom in refoskom po zmernih cenah. Marčno pivo v sodih in steklenicah. — **Oficijelna otvoritev v soboto 28. t. m.**

Za obilen obisk se priporočam

2399 3-1

Fran Kavčič.

O shranjevanju rokopisov.

Pred kratkim smo dobili izdajo Prešerna v rokopisu pesnikovem. Vprašal sem pri ti priliki gospoda, ki ima v take reči več upogleda, kako je dandanes z rokopisi naših pisateljev. Odgovoril mi je, da se splošno smatra, da je rokopis opravi svojo nalogo, ko je spis natisnjen, in da se navadno potem zavrže.

Premotrimo malo vprašanje, ali je res rokopis brez vrednosti, ko je spis natisnjen! Najprej omenim, da bi marsikdo, ki kakega pesnika ali pisatelja visoko ceni ter je gmotno dobro situiran, plačal rad precej drago rokopis kakega dela, ki mu posebno ugaja. Rokopisi nam dragih ali pa slavnih oseb imajo za vsakega izmed nas veliko večjo vrednost kot pa n. pr. pisava s strojem dotičnih oseb. Radoveden sem, koliko bi n. pr. pomudil kdo za rokopis I. zvezka Gregorčičevih poezij, četudi razmere pri nas niso tako sijajne kot n. pr. pri Nemcih, kjer se je prodal pred kratkim novo najdeni eksemplar prve izdaje Schillerjevih »Roparjev« za 1100 mark. Če iz trgovskega stališča se torej priporoča rokopise shranjati.

A jaz nikakor ne želim, da bi rokopisi naših pesnikov in pisateljev prešli vsi v privatno last. Rokopisi imajo namreč veliko vrednost za znanstvenike, zlasti za bodoče slaviste na slovenski univerzi in sploh za vse, ki se bodo pečali temeljito s slovensko literaturo. Ljubitelj slovske študira n. pr. enega pesnika ali pisatelja in hoče prodreti v njegova dela kolikor mogoče do dna. Kakega pomena je zanj pisateljev rokopis dotičnih del! Tu je urednik lista, kjer je spis zagledal beli dan, nekaj črtal; tam je pisatelj sam zametil izraz z drugim, tam je črtal cel odstavek in napisal novega. Ta stavek je on debelo podčrtal. Ono stran je pisal očitno s posebnim veseljem, kar v eni sapi; tu pa je »grizel pero«. Ono poglavje je spisano v naglici, ker je uredništvo priganjalo, naj se nadaljevanje pravočasno pošlje. In ko strokovnjak bere tako rokopis njemu dobro znanega dela, uživa pri tem tako kot bi bral delo prvokrat. Vse polno novega vidi notri. In porodi se mu želja, da bi bral še eventuelne koncepte za dotično delo. Seveda niso vsi rokopisi za raziskovalca enake vrednosti. Čim »grši« je rokopis za stavca in čim več korektur ima, toliko dragocenejši je za raziskovalca. Menda so silno redki rokopisi, ki bi natisnjene spisa v nobenem oziru ne pojasnjevali. Z rokopisi na mora operirati vsak filolog. Zanj je rokopis važnejši kot vsi natisi in ponatisi. Rokopis pisateljev je tako važen, kot archetypus vseh prepisov pri tekstih starih klasikov.

Temu ali onemu se bo zdelo vse to »philologische Kleinkrämerei«. Mi živimo v lepi dobi socialnega in političnega napredka našega naroda. Zanimanje za literaturo je stopilo pri tem nekoliko (ne tako močno kot se včasih sodi!) v ozadje; a zanimanje za kulturo je pri nas pri vsem tem veliko in bo postalo še večje, zlasti če se ustanovi slovenska univerza ali vsaj več slavističnih stolic, na katerih bodo predavali o slovenski literaturi Slovenci. Žive pa sedaj pri nas pesniki in pisatelji, o katerih se bo še predavalo, da, katere bodo še na univerzi čitali in interpretirali. Shranjevanje rokopisov je torej v interesu slovenskega znanstva in prihodnje generacije.

Kako naj se pa to vrši? Ne nameravam dati podrobnih nasvetov, ker bodo naše tiskarne, oziroma tiskovna društva in uredništva, uredile stvar prav tako dobro brez mene ali pa še boljše. Gre se mi le za to, da opozorim na veliko važnost shranjevanja rokopisov, zlasti vsaj odličnejših pisateljev in pesnikov. Lepo urejen arhiv, v katerem se bodo nahajali kompletno rokopisi v dotični tiskarni tiskanih del naših pisateljev, naj bo ponos vsake tiskarne! Prepričan sem, da se je tudi do sedaj v naših tiskarnah v tem oziru marsikaj storilo. I. D.

Priporočilo g. dr. Hajeka, docenta na vseučilišču na Dunaju.

Gosp. J. Serravallo

v Trstu.

Prav rad vam potrjujem učinek Vašega izdelka, Serravallovega china-vina z železom v slučaju anemije in splošne slabosti.

Dunaj, 13. aprila 1905.

M 292

Dr. M. Hajek.

Naročajte „Slovenca“!

2352 1-1

Tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naša preblaga soproga, oziroma mati, velespoštovana gospa

Franciška Papler roj. Planina

po dolgotrajni in mučni bolezni, previdena s sv. zakramenti za umirajočo, v 54. letu svoje starosti včeraj ob 11. uri zvečer mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb bo v petek dne 27. t. m. ob 8. uri zjutraj iz hiše žalosti v Doslavičah na Breznico.

Sv. maše zadušnice se bodo darovale v župni cerkvi v Doslavičah.

Predrago rajno priporočamo v pobožno molitev in blag spomin.

Doslaviče, dne 25. avgusta 1909.

Franc Papler soproga.

Alojsij in Franc sinova. Franciška hči.

Brav vsakega posebnega občutilca.

2345 1-1

Z žalostnim srcem javljamo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, da je naš ljubljani oče, soproga, gospod

Franc Pavšič

dne 24. t. m. ob pol 2. uri, v 52. letu starosti, previden s svetimi zakramenti sladko in mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb dragoga nam ranjkega bo v četrtek, 28. t. m. ob 3. uri popoldne iz hiše žalosti Reber št. 3, k Sv. Križu.

Sv. maše brale se bodo v župni cerkvi sv. Jakoba.

Ljubljana, 25. avgusta 1909.

Žalujoči ostali.

2246 Zahvala. 1-1

za tolažilno sočutje, izraženo ob bridki izgubi nepozabnega soproga, očeta, deda in tasta, gospoda

FRANA FINKA

in za izredno številno udeležbo pri pogrebu. Posebno se zahvaljujemo č. g. župniku Mausser-ju in Sčauer-ju, g. bogoslovcu Kapš-u, gosp. učitelju Erker-ju, prostovoljnemu gasilnemu društvu v Poljanah in vsem drugim prijateljem in znancem rajnika.

Poljane pri Toplicah, 25. avgusta 1909.

Žalujoča rodbina.

2325 Služba 3-1

organista in cerkvenika

se razpisuje v Selcih nad Škofjo Loko.

Zlate svetinj: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najbolj. kosm. zobo-

čistil. sred-

stvo

Seydlin

Izdelovatelj

O. Seydl

Ljubljana, Spital.-Stritar. ul 7

Dobi se povsod

IVAN PENGOV

podobar, izdelovatelj oltarjev, itd., naznanja prečistiti duhovščini, cerkvenim predstojnikom in dobrotnikom, da je prevzel znano podbarsko delavnico umrlega g. Anđ. Rovžeka, Kolodvorske ulice št. 20.

Priporočam se in zagotavljam, da bom vedno izvrševal svoj poklic in prosim za zaupanje. Tekom 10letnega praktičnega dela pri ranjkem g. Rovžeku pridobil sem si toliko spretnosti, da se bo v prihodnje ravno tako solidno in kolikor mogoče po nizki ceni izdelovalo, kakor se je dosedaj. 3438 52-7

Prav dobro vinske sode 2354 2-1

iz hrastovega lesa, nekaj skoro novih, od 200-400, 700, 1200, 3000, 5000 litrov proda po nizki ceni

Fran Cascio Ljubljana, Šelenburgove ulice 6.

Absolvent

meščanske šole v Krškem

išče primerne službe v kaki pisarni. Naslov pove upravništvo lista. 2355 3-1

Išče se

službastrojnika

ki je popolnoma vešč in zanesljiv v vseh strokah. Sprejme se tudi kaka druga primerna služba. Išli je več siovenskega in nemškega jezika. Služba se nastopi lahko takoj. Ponudbe na upravništvo „Slovenca“ pod „štev. 1917“. 2324 3-1

Opremljena

SOBA s posebnim vhodom

odda se takoj ali pozneje. Vpraša se

Nova ulica štev. 5.

2314 vrata 3. 3-1

2301 **DIJAKI** 3-1

se sprejmejo na hrano in stanovanje. Prav dobro nadzorstvo. Več se poižve v Gospodski ulici štev. 3 pri hišniku.

345 41-0

Steckenpferd-

liljno-mlečno-milo.

Najmilejše milo za kožo

kakor proti pegam!

Dobiva se povsod!

Letnik 2358

1910

naše „Družinske pratike“

je ravnokar izšel in se dobiva skoro po vseh trgovinah, na debelo pa v Ljubljani: v „Katoliški bukvarni“, prodajalni „Katol. tisk. društva“, dalje v trgovinah Ant. Krisper, Vaso Petričić in Iv. Korencan; v Trstu: prodajalna „Katol. tisk. društva“, v Celju: Zvezna trgovina.

Cena komadu 24 vin., po pošti 10 vin. več. Zahtevajte jo povsod in ne dajte si vsiljevati drugih pratik!

Sprejme se 2342 (1)

samostojen mlinar

vešč mlinarske stroke. Neoženjen ima prednost. Plača po dogovoru. Več se izve pri Antonu Kobiju, Breg, Borovnica.

Radi uvedbe

OLIVER

brzopisnice z vidno pisavo (Panzermodell)

so se izvrštili naslednji stroji in se ceno oddajo.

1 Underwood-stroj (dobro ohranjen)

2 Smith-Bros-stroj " " 2266 1-1

Ogledajo se lahko pri

Zastopstvu Oliver-strojev za južni del monarhije

Ljubljana, Miklošičeva cesta 20.

VZGOJITELJICA

k dvema deklicama 6-8 let starima, boljše rodbine, se išče za Gradec. - Zahteva se francoski in nemški jezik, kakor tudi glasovir. - Plača po dogovoru. - Ponudbe naj se pošiljajo na upravništvo tega lista 2351 2-1

Sprejem takoj slovensko in nemško zmožnega

uradnika

Offerte pismeno. Simon Kmetetz, Kolodvorske ulice št. 26. :: Ljubljana.

2348 Dobra in zanesljiva 1-1

kuharica

dobi službo na meji 2 1/2 uri nad Korminom. Več se izve pri upravništvu Slovenca.

Sprejme se dober

mlinarski pomočnik

za umetni mlin na vodi Bistrici v kamniškem okraju z mesečno plačo, prostim stanovanjem in hrano. Nastop takoj. Naslov pove iz prijaznosti upravništvo lista. 2349 3-1

Hiša z gostilno

in vrtom, na prometnem mestu, se takoj proda. Podjetniki, kateri razpolagajo čez 10.000 kron v gotovini, naj pošljejo ponudbe pod „Bodočnost“ poste restante Ljubljana. 2353 2-1

Zdravnik-strokevnik za otroške bolezni

Dr. Derč

je prevzel zopet svojo prakso.

Za reveže, ne izvzemši mestnih, slej kot prej brezplačna ordinacija ob navadnih ordinacijskih urah.

2341 3-1

Lokal

v Kolodvorski ulici in večji drugi prostori so oddati takoj. Več pove upravništvo »Slovenca«. 2327 3-1

9 1/2 orolov travnika

v Kašlji par. štev. 215. bodem dne 30. avgusta 1909 ob 9. uri dopoldne na lici mesta pod ugodnimi pogoji na kose prodal.

Sent Vid, dne 20. avgusta 1909.

2326 1 Anton Belec.

Proda se

pod ugodnimi pogoji in za nizko ceno 1913 1

enonadstropna hiša

na Selu pri Ljubljani, Poljska cesta štev. 20.

Poizvedbe v pisarni dr. Frana Poček, odvetnika v Ljubljani, Stari trg štev. 30.

Podružnice

Spljet, Celovec

- In Trst -

- Delniška glavica -

- K 3.000.000. -

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani Stritarjeve ulice 2

Promese zemeljskih srečk II. izdaje k žrebanju dne 6. septembra 1909, cena K 5:50.

Podružnice

Spljet, Celovec

- In Trst -

- Rezervni fond -

- K 300.000. -